

Cui îi e teamă de Radu Afrim?

Am avut de ales între a vedea *Romeo și Julieta* la Teatrul Național „Marin Sorescu” din Craiova sau *Adam Geist* la Teatrul „Maria Filotti” din Brăila. O frumoasă și tristă poveste de dragoste „normală” concursa cu o tristă și frumoasă poveste de dragoste gay. Afișul spectacolului brăilean, cu doi tineri pe jumătate goi, tandru alăturați, sugera o altfel de poveste gen *Romeo și Julieta*, adusă la zi. Regizorul Radu Afrim provoca din nou. Ca să arăt că nu mă sperii, am luat autobuzul de Brăila.

Adam Geist, eroul titular al piesei Deei Loher, combină datele primordiale ale bărbăției (Adam) cu aspirația la spiritualitate (Geist). Agresivitatea lui nu este o simplă consecință a frustrărilor, ea este efectul impulsivității scăpate de sub control. Povești cu tineri debusolați din cauza relațiilor ambigue cu respectivele mame sau/și din cauza respingerii lor de către societate am văzut destule. Așijderea, am văzut nenumărate piese în care celor pierduți în rătăcirii li se oferă, în final, redempțiunea prin iubire. Există, aici, câteva noutăți. Adam nu este o simplă victimă a complexului oedipian și a nemilosului mecanism social. Cu toții avem o negură interioară care, de regulă, se risipește pe măsură ce înaintează procesul de maturizare. În cazul lui, ea devine din ce în ce mai densă și răbufnește în acte de violență. Limpezirea vine dintr-o revelație erotică, în care „eternul feminin” lasă locul farmecului masculin. Relația lui Adam cu fata (Ramona Gângă) duce, în scena de la cimitir, la viol și crimă. În schimb, el are revelația dragostei adevărate când îl întâlnește pe indianul pompier. Cuțitul este abandonat, lui îi ia locul pana, cu care cei doi se mângâie delicat. Din acest moment, procesul de înlănțuire și limpezire al lui Adam nu mai poate fi oprit. Deși cu morți și scene crude de război, piesa sfârșește într-o notă luminoasă. Dragostea gay îl face pe Adam să-și regăsească *Geist*-ul.

Așa cum eroul piesei își regăsește spiritualitatea, regizorul Radu Afrim își cucerește, montând piesa, libertatea. Acest lucru, declarat explicit, de altfel, se simte în tranșanța și coerența punerii în scenă. Îl interesează expresia corporală a conflictului, pe care îl inițiază, îl dezvoltă și-l ține mereu sub control. Accentul pe corporal, nu pe psihologic, evidențierea grupurilor angrenate în structuri plastice, dinamice nu transformă nicidecum spectacolul în vreo formă de teatru-dans. András Lóránt, trecut în program ca autor al „coregrafiei”, nu face coregrafie, ci inventează cu brio variate forme de expresie corporală. Deoarece piesa are o dimensiune epică, ea descriind procesul de formare a unui individ care trece prin experiențe diverse, exista riscul ca spectacolul să se reducă la o succesiune de „momente”, fără o veritabilă construcție dramatică. Radu Afrim evită acest lucru, punând bine în evidență cele două scene esențiale: violul și uciderea fetei în cimitir, respectiv apropierea erotică dintre Adam și indian. Ambele sunt dezvoltate cu rafinament și inventivitate. Ingenioasă este repetarea unor replici în prima scenă, ca și varietatea formelor de interacțiune între cei doi bărbați îndrăgostiți, în cea de-a doua.

Cedând inșpăi de a-și bate joc de public, Radu Afrim introduce un fals final, care detensionează spectacolul. Gluma e reușită, dar se întoarce împotriva glumețului, căci restul reprezentației pare o simplă „coda”. Regizorul n-a lăsat nici un moment ca spectacolul să se desfășoare pur și simplu în plan vizual. El l-a potențat

și aprofundat, ajungând la nivelul corporal. Consecința este, însă, o mai mică atenție acordată textului și rostirii lui. Este vorba de un text pretențios, poetic și voit artificial, cum bine remarcă Victor Scoradeț în programul de sală. Or, atenți la mișcare, actorii îl rostesc, adeseori, plat și, uneori, ca și cum nu l-ar înțelege prea bine. Emilian Oprea merită toată lauda pentru a fi conturat și dezvoltat personajul atașant Adam Geist. Trecerea de la agresivitate la afectivitate și, apoi, la umanitate este bine trasată pe scenă. Solicitat corporal, actorul are circumstanțe atenuante pentru insuficiența rostirii, dar nu pot să nu-mi amintesc că l-am văzut și auzit pe Alan Howard în Oberon, recitând impecabil versurile lui Shakespeare, în timp ce atârna la trapez, cu capul în jos. Cristian Popa, în rolul indianului multiubit, este foarte frumos și asta e esențial. În rest, rămâne exterior rolului. Liliana Ghiță exprimă excelent feminitatea autoritară și oferă un moment de neuitat în interpretarea șansonetei. Bujor Macrin emoționează în rolul bătrânului amenințat. Ceilalți actori au, cu toții, un stil de interpretare *cool*, care prinde. Cu toate că îndrăzneala e subliniată, spectacolul nu are nimic care să sperie. Cei mulți, care au venit să susțină „cauza”, au aplaudat performanța. Cei puțini care, șocați, au părăsit sala, au avut de pierdut.

P.S. Este păcat că, în superbul program de sală, textele sunt neglijent culese și tipărite fără semne diacritice.

Teatrul „Maria Filotti” din Brăila – Adam Geist de Dea Loher. Traducerea: Victor Scoradeț. Regia: Radu Afrim. Coregrafia: András Lóránt. Costume: Ambrus Amaryll. Distribuția: Emilian Oprea (*Adam Geist*), Liliana Ghiță (*mătușa Anna*), Liviu Pintileasa (*Vârul*), Dan Moldoveanu (*Meșterul*), Alin Florea (*Dealerul*), Valentin Terente (*Clientul*), Ramona Gângă (*Fata*), Cristian Popa (*Indianul*), Cornel Cimpoea (*Subofițerul*), Alin Florea (*Erich*), Bujor Macrin (*Bruno*, un bătrân), Bogdan Spălatu (*Nepotul lui Bruno*), Adrian Iacov, Adrian Ștefan, Alexandru Marin, Cosmin Cosma.